

BÁT CHÁNH ĐẠO

Giáo lý của đạo Phật có mục đích hướng dẫn cho con người thực tập để có một đời sống hạnh phúc. Riêng về giáo lý “Bát chánh đạo” được đức Phật trình bày cũng không ngoài ý nghĩa này. Ở đây chúng ta cần hiểu là đường hướng giáo dục của đạo Phật là hướng dẫn cho chúng ta đi đến bờ giác ngộ và sau cùng là được giải thoát. Khi nói đến giác ngộ là nói đến vai trò của trí tuệ và sự hiểu biết; giải thoát là khi chúng ta không còn phiền não, có một cuộc sống thật sự an lành và hạnh phúc. Con người chúng ta khác với những loài sinh vật sống trên trái đất này chính là nhờ có sự hiểu biết, biết phân biệt giữa lẽ phải và trái, giữa thiện và ác, nhờ vậy mà con người có đời sống cao hơn những loài vật khác. Nhờ sự hiểu biết con người mới biết tu tâm và thân, để từ đó có thể giác ngộ. Giáo lý “Bát Chánh Đạo” là “8 con đường chánh” mà một người Phật tử cần phải hiểu và hành, từ chánh kiến, chánh tư duy, cho đến sau cùng là chánh định. Bài viết này không đi sâu vào ý nghĩa của Bát Chánh Đạo, mà chỉ đề cập đến Bát Chánh Đạo qua hai câu hỏi trong bài tập Bát Chánh Đạo, đó là:

1. Giá trị của sự cầu nguyện lễ bái trong Phật Giáo khi đem ra so sánh với Bát Chánh Đạo.
2. Chúng ta có thể hoán chuyển vị trí của Bát Chánh Đạo mà không cần phải sắp theo thứ tự từ 1 đến 8 như truyền thống xưa nay không? Tại sao?

Cầu Nguyện Lễ Bái trong Phật Giáo: Lễ bái theo quan niệm của Phật giáo là sự tôn kính ân đức vô lượng, trí tuệ vô biên của chư Phật mà người Phật tử đã biểu lộ sự thành kính ấy qua hình thức lễ bái và noi theo gương sáng của chư Phật, chư thánh hiền để phát triển hạnh lành, tiến tu trên đường đạo để mong đạt được trí tuệ giải thoát như các ngài.

Sự lễ bái cũng là một phương pháp tu để có thể diệt trừ sự tự cao, ngã mạn. Bản chất của con người chúng ta lúc nào cũng luôn tự cao tự đắc, xem “cái sự hiểu biết hạn hẹp” của mình là hơn hết, không ai có thể sánh được. Đó là một tánh xấu khiến mọi người không ưa, xa lánh mình và sẽ làm tiêu mòn công đức. Chúng ta cần phải ý thức được điều này; khi tự mình thấy mình không bằng các ngài, biết mình tài đức thấp kém nên phải kính lạy chư Phật, chư Bồ-tát và các bậc trưởng thượng để diệt trừ tâm ngã mạn thì dần dần tự nhiên tánh ngạo mạn sẽ biến mất. Ngoài ra, lễ bái còn là phương pháp căn bản mà người Phật tử phải luôn thực hành tinh tấn để giải thoát các nghiệp chướng mà chúng ta đã gây tạo từ nhiều đời nhiều kiếp.

Các nghi thức cầu nguyện lễ bái trong Phật giáo hay nói rõ hơn là trong các chùa Việt-Nam có nhiều cách lễ bái khác nhau. Khi lễ bái, người ta dâng cúng lễ vật, cầu khẩn và van xin ân huệ, tin tưởng rằng Đức Phật và các vị Bồ Tát sẽ lắng tai nghe lời mình tán thán công đức, sẽ nhận lãnh lễ vật, sẽ thỏa mãn lời nguyện cầu của mình. Người Phật tử chân chánh không thể thực hành loại lễ bái này. Lễ bái này dành cho những người Phật tử sơ cơ, mới bước chân đến chùa, hoặc khi có cuộc sống khó khăn, rắc rối trong tình cảm, mới đến chùa để mong cầu nơi đáng tối cao giải quyết giùm.

Còn phương cách lễ bái khác là để tỏ lòng tôn kính người mà mình kính trọng, khâm phục. Khi bước chân vào chánh điện với khói trầm hương nghi ngút, trong bầu không gian tĩnh lặng, ngược mặt lên hướng về pho tượng Phật trong tư thế ngồi với hai tay diu dàng đặt trên vế, với nụ cười tự tại, hòa ái và bi mẫn, nhắc nhở chúng ta phải luôn nỗ lực phát triển tình thương và an định tâm mình. Hương trầm nhắc ta mùi hương thâm diệu của giới đức, hai ngọn đèn tượng trưng cho ánh sáng của trí tuệ, và những nhánh hoa sớm nở tối tàn khơi dậy trong ta ý niệm về sự vô thường của tất cả các pháp. Khi lễ lạy, ta bày tỏ lòng tôn kính, tri ân đối với Đức Phật, người đã đưa đường chỉ lối cho ta qua những lời dạy vô cùng hữu ích. Đó chính là ý nghĩa của lễ bái trong Phật giáo mà người Phật tử chúng ta cần phải thực hành. Một người Phật tử chân chánh phải biết dùng chánh kiến để nhận thức được rằng lễ bái van xin là điều mơ tưởng, phải biết điều nào chân chánh mới nên tin, không chân chánh không nên tin. Phải biết tư duy rằng những gì đã và đang xảy đến trong cuộc đời mình đều là do nghiệp lực, nhân quả, vô thường mang lại. Mà đã là nghiệp lực, nhân quả, vô thường mang lại thì chẳng thể lễ bái cầu xin đức Phật mà tránh thoát được. Hiểu được như vậy thì chúng ta sẽ cầu nguyện lễ bái một cách đúng đắn hơn, tức là lễ bái đức Phật để chiêm ngưỡng, tôn kính ngài, tập xả bỏ dần những kiêu căng, ngã mạn trong ta và từ đó chánh ngữ, chánh nghiệp, chánh mạng, chánh tinh tấn, chánh niệm và chánh định sẽ giúp cho ta tìm được một cuộc sống chân an lành, chân hạnh phúc trong cõi ta bà này. Ắ hử vậy chúng ta có thể kết luận rằng, lễ bái để cầu nguyện van xin chỉ có tác dụng về tâm lý, giúp cho chúng ta tạm được an tâm trong chốc lát. Còn cầu nguyện lễ bái chân chánh theo giáo lý Bát Chánh Đạo mới thực sự đưa chúng ta đến bến bờ an lạc, hạnh phúc viên mãn.

Vị trí thứ tự của Bát Chánh Đạo: Trong Bát Chánh Đạo, chánh kiến giúp cho ta phân biệt được việc gì đúng thì làm, việc gì sai thì không nên làm. Sự hiểu biết để có thể phán đoán và quyết định mọi việc xảy ra chung quanh mình. Ắ gười có sự hiểu biết như thế là người có quan điểm sống hợp lý hay sống đúng. Chánh tư duy giúp cho ta có sự suy nghĩ hợp lý, tức là đạo lý của sự vật như thế nào thì chúng ta suy nghĩ như thế, không đảo ngược, không đổi trắng thay đen. Sự suy nghĩ hợp lý sẽ giúp cho chúng ta giải quyết mọi việc một cách hợp lý, không thiên vị, không hại người lợi mình. Chánh ngữ là lời nói đúng, chân thật, lời nói không làm tổn thương cho bản thân mình và cho người khác, và dĩ nhiên phải luôn luôn phù hợp với lý tưởng mà mình đang theo đuổi. Chánh nghiệp giúp cho ta tránh những hành động tàn nhẫn, ác độc, vì ta thấy được hậu quả của những hành động như thế sẽ mang sự bất hạnh khôn lường đến cho ta và cho mọi người quanh ta, ở hiện tại cũng như tương lai. Chánh mạng cho chúng ta một hướng dẫn căn bản: bất cứ công việc hay nghề nghiệp nào cũng có thể được coi là chánh mạng nếu nó không đem lại tai hại cho bản thân người làm công việc đó hay cho bất cứ ai khác. Chánh tinh tấn là sự nỗ lực diệt trừ các tính xấu và thực tập các tính tốt, và phải bền chí đạt cho được mục đích của mình đã nhắm. Chánh niệm là giúp cho tâm chúng ta không bị tán loạn; tâm không tán loạn là tâm có chánh niệm, như vậy tâm ấy không có cơ hội phát sinh phiền não. Chánh định giúp cho chúng ta có thể tập trung tư tưởng vào một vấn đề chánh đáng, hợp với lẽ phải; ngoài ra cũng giúp cho chúng ta phát triển trí tuệ, mau tiến tới giác ngộ và giải thoát. Căn cứ từ những lợi ích trên, đức Phật thiết lập Bát chánh đạo để thuyết về quá trình diệt trừ vô minh mang lại chân hạnh phúc. Con đường đó bắt đầu với chánh đầu tiên là chánh kiến, xem đó như là cái nhân căn bản để mang lại chánh tư duy, chánh ngữ, chánh nghiệp, chánh mạng, chánh tinh tấn, chánh niệm và chánh cuối cùng là chánh định. Đây là một quá trình hợp lý để thấp sáng lên ngọn đuốc trí tuệ. Quá trình này, chánh kiến đóng một vai trò quan trọng, là hướng dẫn cho các chánh khác thực thi con đường mang lại giác ngộ và giải thoát.

Có người cho rằng khi thực hành Bát Chánh Đạo, ta không cần phải theo thứ tự từ trên xuống dưới, mà có thể bắt đầu từ bất cứ chánh nào mà mình cảm thấy thích. Sự thật thì không dễ như thế. Chúng ta cần phải hiểu rằng, một người có chánh kiến không phải nhờ vào chánh ngữ, cũng không phải nhờ vào chánh nghiệp, chánh mạng, chánh tinh tấn, chánh niệm hay chánh định mà có được. Chánh kiến thường được bắt đầu hướng dẫn khi ta còn nhỏ. Ắt hẳn ngay từ khi mới mở mắt chào đời, người Mẹ, người Cha chính là những người đã hướng dẫn, dạy dỗ cho ta những điều hay lẽ phải, tôn trọng sự thật, việc gì đúng thì mới làm, và tránh xa các điều xấu. Khi lớn lên đi học, thầy cô cũng hướng dẫn cho ta thêm trong các bài học đức dục. Chính nhờ những khái niệm về đúng, sai, tốt, xấu được vun trồng từ nhỏ nên khi lớn lên ta có một cái nhìn đúng. Khi có cái nhìn đúng thì mới có thể suy nghĩ đúng và từ đó mới đi đến những cái đúng khác được.

Giáo lý Bát Chánh Đạo là bản kinh đầu tiên mà đức Phật đã thuyết pháp ngay sau khi thành đạo nơi gốc cây bồ đề. Từ đó đã hơn 25 thế kỷ trôi qua, nội dung của Bát Chánh Đạo vẫn không hề cũ, bởi chân lý của nó vượt thời gian, luôn có một giá trị tuyệt đối trong quá khứ, hiện tại và cả tương lai nữa, khi mà con người còn luôn phải đối mặt với những khổ đau, phiền lụy của cuộc đời. Xem như vậy thì thứ tự vị trí của Bát Chánh Đạo không nên hoán chuyển hay thay đổi.

**Bài làm của trại sinh này đã đạt được kết quả rất cao. Trại sinh đã liên kết được những mệnh đề quan trọng của 2 câu hỏi để lý giải và đã đưa ra lập luận vững để bảo vệ cho quan điểm của mình.
Excellent job ! Điểm 98 / 100**

